

справах, адже, як правило в громадських організаціях, учасники більш зацікавлені в вирішенні наявних проблем, і при виявленні порушення не стануть «заминати» справу. Тобто виключивши з ланцюга екологічного контролю перевірку органів влади, можна ефективніше боротися з викидами та скидами недобросовісних громадян.

Ще одним з можливих варіантів вирішення наявної проблеми є надання екологічним громадським організаціям права голосу при вирішенні як місцевих, так і загальнодержавних екологічних питань та проектів. Так якщо, для прикладу, якийсь суб'єкт господарювання хоче побудувати завод з небезпечними відходами, то дозвіл на розгортання цих потужностей надають не тільки органи влади, а й громадські організації. Проте для уникнення спекуляцій, та психологічних факторів з боку організацій, всі рішення ухвалені цими організаціями повинні бути обговорені з тими ж органами державної влади.

Таким чином, надання екологічним громадським організаціям більше прав та можливостей з боку нагляду та контролю за екологічним становищем регіону, дозволить ефективніше протидіяти забрудненню навколишнього природного середовища.

Використана література:

1. Конституція України від 21.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>;
2. Ковпак Л. В. Екологічні проблеми в діяльності українських громадських організацій. *Український історичний журнал*. 2013. №4. С. 63-67;
3. Іванков Р.Ш. Роль і місце громадськості в екологічному управлінні. 2015. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej15/txts/12IRSHGEU.pdf>.

Карлін М., д. е. н., проф.,
СНУ ім. Лесі України,
м. Луцьк, Україна

ТЕНДЕНЦІЇ В ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИХ ОБМЕЖЕННЯХ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У КРАЇНАХ ЄС: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Вступ. З кожним роком все гострішою стає така проблема як потепління клімату, що вимагає від світового співтовариства негайних заходів щодо її вирішення. Для цього передбачено ряд обмежень у діяльності підприємств, особливо для тих, які найбільше продукують парникові гази. Тому економічний розвиток підприємств в ХХІ столітті буде все більше залежити від врахування фінансово-кліматичних ризиків, які виникають внаслідок обмежень, що накладаються міжнародними організаціями та окремими країнами на бізнес. Особливо ці обмеження прискореними темпами реалізуються в країнах ЄС, з якими українськими підприємствами здійснюються основні експортно-імпортні операції. Тому важливо їх виявити та врахувати у діяльності цих підприємств.

Основна частина. Основними міжнародними документами щодо регулювання використання кліматичних фінансів є Кіотський протокол, дія якого закінчується 2020 р., та Паризька кліматична угода, яка прийде на зміну вказаному протоколу. Згідно них в країнах ЄС прийнято ряд еколого-економічних

документів, відповідно до яких підприємства повинні все більше уваги приділяти обмеженню викидів парникових газів та переходу на відновну енергетику [1].

Значним фінансово-екологічним обмеженням у діяльності підприємств з виробництва енергії та тепла в останні роки у країнах ЄС стає поступова відмова фінансових інституцій інвестувати у видобуток вугілля та виробництво електроенергії та тепла з нього, а також з інших викопних енергоносіїв, що розглядаються як «брудні інвестиції». Вони переорієнтовують свої кошти у підприємства, які пов'язані з виробництвом відновлюваної енергії. Крім того, для підприємств, які видобувають викопні енергетичні ресурси та переробляють їх, буде все важче отримати й банківські кредити [2, с. 11-12]. На це суттєво впливає й тиск громадськості на власників подібних підприємств, що змушує їх витратити все більші кошти на інформування громадськості щодо впливу цих підприємств на екологію, а в окремих випадках поступово згортати подібну діяльність.

Водночас, проблемою для підприємств, що продукують відновну енергію, є те, що в останні роки у багатьох країнах ЄС ставка «зеленого» тарифу на відновну енергію поступово зменшується, а в деяких із них вона у найближчі роки зрівняється з ціною 1 кВт/год. енергії, виробленого традиційним способом. Тому можна говорити про фінансово-кліматичну проблему зменшення «зеленого» тарифу для підприємств відновної енергетики, зокрема і в Україні, де він в кілька разів більший, ніж в ЄС.

Фінансово-кліматичним обмеженням у діяльності багатьох транспортних підприємств у країнах ЄС у найближчі роки може стати введення для них «токсичного податку», тобто підвищеного оподаткування застарілих транспортних засобів, передусім тих, які працюють на дизельному паливі. В цьому плані показовим є досвід Лондона, де міська влада з жовтня 2017 р. ввела податок на найбільш токсичний транспорт, а також подібні заходи, прийняті у великих містах Німеччини. Відповідно, автомобільний концерн «Фольксваген» змушений дуже швидкими темпами пристосовувати свої дизельні автомобілі до нових екологічних вимог.

Українським виробникам-експортерам своєї продукції до ЄС, треба звернути увагу на той факт, що президент Франції Е. Макрон в жовтні 2017 р. запропонував у межах ЄС ввести новий загальноєвропейський податок («податок Макрона», як його називають у зарубіжній пресі) у формі екологічного збору за шкідливі викиди в навколишнє середовище. Введення подібного податку підтримують багато країн ЄС, насамперед Скандинавські країни. Відповідно, можна очікувати, що з часом всім кандидатам на вступ до ЄС буде запропоновано введення «податку Макрона», що може розглядатися як нове фінансове обмеження у діяльності підприємств.

Дуже складною фінансово-екологічною проблемою у багатьох країнах ЄС є так звана «сміттева» проблема, що змушує ці держави надавати певні пільги для підприємств, що займаються сортуванням і переробкою сміття та відходів. Водночас, треба враховувати той факт, що захоронення відходів в Україні коштує суттєво дешевше, ніж їх переробка. Тому виходом з цієї ситуації може стати введення у нашій країні більш високої ставки податку на захоронення відходів,

ніж ставка плати за їх переробку, як це робиться у ряді країн ЄС (передусім в країнах Скандинавії).

Для покращення екологічних стандартів у діяльності підприємств в ЄС ними активно використовуються кошти структурних фондів Євросоюзу, на фінансування з яких можуть розраховувати й українські підприємства, насамперед експортери до ЄС, при умові підготовки відповідних заявок. Важливо, щоб ці заявки передбачали спільну роботу з підприємствами ЄС щодо поліпшення еколого-економічних умов їх господарювання.

Висновки і пропозиції. Загалом, аналіз зарубіжної та вітчизняної наукової літератури дозволяє стверджувати, що до основних фінансово-екологічних проблем у діяльності підприємств у країнах ЄС на майбутнє слід віднести наступні: зростання ставок вуглецевого податку та запровадження його у тих країнах, де його поки немає; введення обов'язкового для всіх країн ЄС екологічного збору за шкідливі викиди в навколишнє середовище; суттєве підвищення податку на захоронення відходів; «кліматичні вимоги громадськості»; «токсичний податок»; поступове скорочення ставки «зеленого» тарифу тощо. Все це вимагає від українських підприємств прискореного впровадження заходів з «екологізації» свого виробництва, якщо вони хочуть залишитися на ринку ЄС. Відповідно, Українська держава повинна фінансово про стимулювати подібну перебудову, використовуючи для цього не тільки штрафні санкції, а й екологічні стимули.

Використана література:

1. Citizen summary. EU climate and energy package [Electronic resource]. – Mode of access: http://ec.europa.eu/climate/policies/strategies/2020/docs/climate_package_en.pdf.
2. Карлін М. І., Проць Н. В., Цимбалюк І. О. та [ін]. Кліматичні фінанси [Текст]: кол. моногр. Луцьк. Вежа-Друк. 2017. 184 с.

Коленда Н., к.е.н., доц.,
Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки,
м.Луцьк, Україна

ПОНЯТТЯ МОТИВАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Досвід діяльності передових підприємств на вітчизняному та міжнародному просторі показує, що найважливішим ресурсом, правильне використання якого приносить найкращий результат, є персонал. Зважаючи на це, приділення уваги його формуванню та розвитку – досить важливий напрям управлінської діяльності. При цьому акцент повинен робитися на забезпечення безпеки персоналу, що, у свою чергу, сприятиме зростанню рівня безпеки підприємства загалом.

Питанням безпеки підприємства та його персоналу приділено увагу багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема Т. Васильців, Я. Жаліло, О. Іляш, Л. Ільчук, О. Новікової, В. Паламарчук, Г. Пастернак-Таранушенко та ін. Щодо мотиваційної безпеки, то її розглядали Т. Бушман, О. Герасименко, В. Кравченко, О. Литовченко, А. Маренич, Н. Мехеда, О. Сліпа, А. Череп. Не дивлячись на значну кількість наукових напрацювань у сфері безпеки та мотивації, вченими до